

هیچ آموزشی جای آموزش حضوری را نمی‌گیرد

در گفت و گو با مدیر، معاونان و دبیران دبیرستان دخترانه قدس عنوان شد

◎ هوشنگ غلامی

با ورود و شیوع ویروس کرونا، ارائه آموزش‌های مجازی و آنلاین به دانش‌آموزان آغاز و دوره جدیدی از تجربه آموزش و علم آموزی برای معلمان، دانش‌آموزان و اولیای آنان فراهم شد. برای آگاهی و شناخت بهتر و نزدیک‌تر از مسائل و مشکلات و روندارهای این آموزش‌ها و بررسی ویژگی‌ها و همچنین آسیب‌های آموزش‌های غیرحضوری به دانش‌آموزان و مسائی که معلمان و دبیران در مدرسه‌ها با آن‌ها مواجه‌هند، برای تهیه گزارش به دبیرستان دخترانه دوره دوم قدس منطقه ۸ آموزش‌وپرورش واقع در منطقه سمنگان نارمک تهران رفتیم و با مدیر، معاونان و جمعی از دبیران این واحد آموزش به گفت و گو نشستیم. با هم متن کامل این نشست را می‌خوانیم.

دانش‌آموزان و معلمان از طریق کد ملی وارد شبکه می‌شوند و خانواده‌ها هم نگرانی تربیتی نخواهند داشت. شبکه شاد بخشی برای تولید محتوا دارد. همچنین، در آن آموزش‌های تلویزیونی دانلود می‌شوند و دانش‌آموزان می‌توانند از آن استفاده کنند، ولی در عین حال کاستی‌هایی هم دارد؛ از آن جمله: نداشتن حالت تعاملی و سرعت بسیار پایین، صوت‌ها، تدریس و پخش زنده آن دبیر به دست دانش‌آموزان می‌رسد. دانش‌آموزان خیلی منتظر می‌شوند و این مشکلات در اکثر ساعات بروز می‌کند و برنامه‌های فقط در ساعت‌های غیرترافیک‌ایnternet قابل استفاده‌اند. اگر بتوانند اینترنت آن را تقویت کنند، فضای آن برای دانش‌آموزان امن و خوب است. در مدرسه‌مانیز، اکثر معلمان، با وجود کاستی‌های، از شبکه شاد استفاده می‌کنند. البته در کنار آن از دیگر فضاهای اسکای‌روم نیز بهره‌می‌برند.

از کارشناسان گروه‌های آموزشی اداره و منطقه آموزشی، به صورت حضوری و آنلاین جلساتی برگزار شد. همچنین، از سوی منطقه کلاس‌های ضمن خدمت به طور مستقل برای معلمان و مسئولان مدرسه برگزار شد تا همه آن‌ها به خوبی با این فضا آشنا شوند و بتوانند از امکانات آن استفاده کنند.

از ۱۵ شهریور و با آغاز کلاس‌های درس، قرار شد آموزش‌ها را از طریق شبکه شاد که شبکه‌ای اجتماعی - آموزشی است و قابلیت‌های خوبی دارد، شروع کنیم. شبکه شاد بیشتر یک پیام‌رسان است و هر چند قابلیت‌های خوبی دارد، ولی باید آن را ارتقا دهن. شبکه شاد یک فضای امن اختصاصی برای آموزش‌وپرورش است که افراد غریب‌های نمی‌توانند در آن وارد شوند. در آن مشکلات تربیتی هم نمی‌بینیم. افراد احراز هویت می‌شوند.

فضای امن شبکه شاد زهرا بالازاده، مدیر دبیرستان

مدرسه قدس ۵۰ سال قدمت آموزشی دارد. در سال تحصیلی جاری ۴۸۲ دانش‌آموز در ۱۶ کلاس مشغول تحصیل هستند. ما همه رشته‌های متوسطه نظری را در دبیرستان داریم. برای آموزش معلمان در فضای مجازی و آموزش آنلاین، برنامه‌هایی را اجرا کرده‌ایم. اویل شهریور که شرایط کرونایی مناسب‌تر بود، با دعوت متنابع از معلمان، طی ساعات متعدد، و همچنین دعوت

شاد باید ارتقا باید سیمین عسگری، معاون آموزش

می‌کنند. ما اگر خانواده‌ها را نداشته باشیم، با دانش‌آموزانی مواجهیم که فقط یک گوشی در دست دارند و از نحوه و شکل و محتوای استفاده بچه‌ها از گوشی همراهشان بی‌خبریم و غیر از برنامه‌آموزشی، از دیگر فعالیت‌ها و استفاده‌های آنان مطلع نمی‌شویم.

اعتماد اولیا، شرط موفقیت ما زهرا بالازاده

یکی از علل موفقیت ما اعتماد اولیا به ما در بخش‌های مختلف پرورشی، مالی و انجمن اولیا بوده است که نیازهای ما را در بخش‌های فنی، تخصصی و معنوی تأمین و جبران کرده‌اند. همچنین، ارتباط ما با بخش‌هایی مانند فرهنگ‌سراها، خانه‌های بهداشت و مسجدها خوب و قوی است و توانسته‌ایم از تجربه‌ها و امکانات آنان استفاده ببریم. برای مثال، مرکز بهداشت سمنگان، اکنون کدامی همه‌دانش‌آموزان را در اختیار دارد تا آن‌ها از نظر پزشکی تحت پوشش قرار دهد.

درس‌های عملی و کارگاه‌ها سیمین عسگری

ما غیر از آزمایشگاه، درس‌های عملی نداریم؛ برای آن درس هم، معلمان به دانش‌آموزان پرورش می‌دهند. بچه‌ها هم فیلم می‌گیرند، طرح عملی خود را انجام می‌دهند، و تکمیل و ارائه می‌کنند و فیلم آن را برای معلم خود می‌فرستند. دوره‌های عملی تعطیل نشده‌اند و ما در آموزش از مشارکت همه استفاده می‌کنیم. در درس تربیت‌بدنی نیز معلم ورزش در گروه برای بچه‌ها برنامه و دستور العمل فعالیت‌ها را ارائه می‌دهد و با استفاده از فیلم در تعامل مستمر با دانش‌آموزان است و قد، وزن و سلامتی آن‌ها را مدام به صورت گزارش از بچه‌هایی گیرد.

ارائه بسته فوق العاده آموزشی لیلا خسروی

پیشنهاد من این است که برای خارج از ساعت‌های اداری، بسته‌ای به شکل برنامه آموزشی به بچه‌ها ارائه شود. این بسته می‌تواند شامل آزمون‌های تست باشد که در این ارتباط، فراخوانی هم برای بچه‌ها

دانش‌آموزان در این فضای آموزشی تقریباً به‌طور کامل از آموزش مساوی و برابر برخوردار می‌شوند و شاگردان اول و آخر کلاس در یک سطح و درجه کار می‌کنند و جواب می‌دهند.

از آثار مثبت آموزش مجازی دسترسی مجدد بچه‌ها به متن‌ها، تصویرها و صوت‌ها است و مشکلات و کاستی‌های

آن نیز قطع و وصل مدام شبکه است، به گونه‌ای که در بسیاری مواقع گوشی‌های همراه ما هنگ می‌شوند. یکی از عیوبها و ضعف‌های این آموزش‌ها، راستی آزمایی و برگزاری آزمون‌هاست. در مورد ارزشیابی دچار مشکل هستیم و نمی‌توانیم اعتماد کنیم که فقط به بچه‌ها بگوییم خودشان درس بخوانند، مطالعه کنند و تکالیف را انجام دهند. آموزش بدون آزمون و ارزشیابی یکطرفة است و نتیجه‌غالیت‌ها و تلاش‌های معلمان ناشخص می‌ماند.

در این زمینه نمی‌توانیم اجبار کنیم و بچه‌ها را برای آزمون به مدرسه بیاوریم. آموزش‌های مجازی و آنلاین این امتیاز را دارند که ما مطلب خود را تکرار می‌کنیم. در آموزش حضوری، بخش‌های زیادی از وقت دانش‌آموزان تلف می‌شده، ولی در آموزش‌های مجازی و غیرحضوری، برنامه و نظم در استفاده از وقت بسیار بالاست. همچنین، عوامل مزاحم برای آموزش و ارائه طرح درس در شرایط مجازی بسیار کمتر است و آموزش، تقسیم و فرسته‌های برابر ایجاد می‌شود.

قطع ارتباط با خانواده‌ها لیلا خسروی

یکی از آسیب‌هایی که در بحران کرونا با آن مواجه شده‌ایم، قطع ارتباط‌مان با خانواده‌هاست. وقتی خانواده را از دست می‌دهید، در عمل با یک دانش‌آموز معلق روی رو هستید؛ البته ما اکنون با گروه خانواده‌ها نیز از طریق این آموزش‌ها در ارتباط‌یم. سه جلسه در

سه پایه برای اولیا گذاشتیم و سعی کردیم قطع ارتباط را به حداقل کاهش دهیم. در حال حاضر نیروهای اجرایی با خانواده‌ها و اولیا در ارتباط مستمر و دائم هستند و پیام‌های ارزشی، انگیزشی و آموزشی را به آن‌ها ارائه

برخی مواقع شبکه شاد جواب نمی‌دهد و به این خاطر مجبوریم از پلتفرم‌های کمکی استفاده کنیم. قابلیت‌های شاد باید حتماً ارتقا باید، زیرا همه نیازهای بچه‌ها را در آموزش غیرحضوری تأمین نمی‌کند. نبود تعامل بین معلم و دانش‌آموز و سرعت پایین، ضعف‌های اساسی شبکه شاد هستند. همچنین، شبکه شاد راهنمای مشخصی ندارد. مشکل این است که قسمت راهنمای ندارد. مثلاً بخش «از من سؤال کنید» ندارد تا معلمان و دانش‌آموزان بتوانند سوالات خود را پرسند. در قسمت‌های باز نیز نمی‌توانیم حتی موضوع حضور و غیاب را اجرا کنیم. برای بخش‌های مختلف پشتیبان و راهنمای نیاز است که باید تأمین شود. البته روزبهروز قابلیت‌های شبکه شاد در حال افزایش است. بخش آموزش و راهنمایی آن به تقویت نیاز دارد. شاد فضای ایده‌آلی برای آموزش ایجاد کرده است که با رفع کاستی‌های آن، شاهد فضایی امن، سالم و قوی برای آموزش و پرورش و برنامه‌های آموزشی آن خواهیم بود.

کاهش هزینه‌ها؛ آموزش برابر لیلا خسروی، معاون آموزشی

از جمله حسن‌های آموزش‌های غیرحضوری و مجازی، کاهش هزینه‌های اجباری مانند تردد و رفت و آمد، آن هم در شرایط کرونایی بود؛ دیگر آنکه

از آن زمان این روش را در تدریس ام استفاده کردم. در این سال‌ها تجربیات متعددی، در کار با این برنامه، با استفاده از پاورپوینت و فیلم، دارم. از آغاز سال ۹۹، در وبینار مدرسه، فیلم‌هایی را ضبط کردم و در گروه برای دانش‌آموزان می‌گذاشتم. امسال کار جدی‌تر شده و از ۱۵ شهریورماه نیز در فضای شبکه‌های شاد و اسکرین قرار گرفتم. متأسفانه به خاطر سرعت کم، معطلي زیاد است حتی یک متن عادی و یک صوت هم به سختی ارسال می‌شود. قطعی‌های آنان نیز در منزل رسیدگی می‌خواهند. زیاد یادگیری را دچار مشکل می‌کند. البته عصرها سرعت اینترنت تا حدودی بهتر می‌شود. زیرساخت‌ها بسیار ضعیف هستند. همچنین، دو موضوع حضور و غیاب دانش‌آموزان و برپایی آزمون‌ها و ارزشیابی‌ها بسیار مهم است که باید در مورد آن‌ها کار کرد. شاد بیشتر در حد یک شبکه اطلاع‌رسان است. من برای آزمون‌ها و ارزشیابی آموزش‌ها، از هر شبکه و تکنولوژی استفاده کرده‌ام، ولی جواب نداده است، برای آزمون‌ها و ارزشیابی‌ها باید سامانه قوی و ویژه‌ای داشته باشیم. امکانات و فرصت‌های فراهم‌شده در دانشگاه‌ها خیلی بهتر و بیشتر از مدرسه‌هاست. در آموزش‌پرورش هیچ امکانات ویژه‌ای در اختیار معلمان و مدیران قرار نگرفته و هر کس بنا به توانایی‌ها و امکانات خود در این عرصه جدید، برنامه‌های آموزشی خود را ارائه می‌کند. معلمان و مدیران، از کم و کيفی کار و فعالیت خود در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ خسته هستند و این در حالی است که سال تحصیلی جدید نیز زودتر آغاز شد و آموزش‌ها نیز زمان بر، سخت‌تر و متمرکزتر شده‌اند. چشم‌های بسیاری از معلمان مشکل پیدا کرده و ضعیف شده و آرتوز گردن نیز گریبان اکثر آن‌ها را گرفته است. در شبکه شاد و در بخش شیمی، فقط سه درس تولید محتوا شده است. شبکه شاد هنوز منتظر است کار معلمان و مریبان به این شبکه برسد. اگر بخواهیم کار باکیفیت ارائه کنیم و برنامه‌ها بی‌نقص و تمیز باشند، نیاز به بسترهای زیرساخت‌های قوی داریم؛ در حالی که با وجود مشکلات شبکه شاد، استفاده از پیام‌رسان‌های دیگر نیز محدود شده است. کار تدریس زنده، هم

دانش‌آموزان این مدرسه از نظر اقتصادی و معیشتی در سطح متوسط و ضعیف جامعه قرار دارند و ما واقعاً برای ادامه آموزش‌ها و استفاده دانش‌آموزان از این برنامه‌ها، به کمک و حمایت نیاز داریم. علمی که در خانه خود در عرصه آموزش‌های مجازی و آنلاین درس می‌دهد، علاوه‌بر اینکه خودش ممکن است دو یا سه فرزند داشته باشد، همسرش نیز استاد دانشگاه یا معلم است و هر دو باید تدریس و کار کنند، در حالی که بچه‌های آنان نیز در منزل رسیدگی می‌خواهند. علمی می‌گفت، من اصلاً دوست نداشتم به بچه‌هایم گوشی هوشمند بدهم، ولی الان خودمان پیشنهاد می‌دهیم و گوشی در اختیارشان می‌گذاریم که با آن سر کلاس آنلاین بروند و آموزش مجازی ببینند.

تغییر و تطبیق محتوای کتاب‌ها

سیمین عسگری

من معتقدم، سطح آموزش‌ها بالا و خوب است، ولی از نظر آزمون‌ها باید برسی و ارزشیابی جدی‌تر انجام شود. ارزشیابی توصیفی کمک می‌کند، ولی در عین حال معتقدم باید اساس کار آزمون‌های مستمر باشد. تهیه و تولید محتوای آموزشی فعلی برای دوره آموزش حضوری بوده است، در حالی که اکنون با غیر حضوری شدن آموزش‌ها، باید سطح کمی و کیفی آموزش نیز تغییر کند. مادر دوره آموزش حضوری، در طول سال تحصیلی، همزمان با بروز آلوگی هوا، بارش‌های شدید برف و باران و سرما، شاهد تعطیلی‌هایی برای مدرسه‌ها بوده‌ایم. اگر کرونا هم برود، برای آموزش‌ها در این سطح، از نظر کمی و کیفی و محتوایی باید تغییراتی صورت گیرد.

سرعت شاد باید حل شود

زیلا حسن‌زاده، دبیرشیمی

من در سال ۸۴ در جشنواره روش تدریس مبتنی بر «IT» مقام آوردم، و

دادیم و برای همه پایه‌ها کلاس‌های تست و آزمون تست گذاشتیم تا بجهه‌ها بدانند که مدرسه تعطیل نیست. این تنها موردی است که خارج از ساعت و برنامه آموزشی مدرسه ارائه می‌شود. اگر کرونا هم برود، باید از تأثیرات استفاده از فضای مجازی و آموزش‌های آنلاین به نحو احسن استفاده کرد. در این راستا آموزش‌پرورش باید فکر کند چه درس‌هایی را باید حذف و چه درس‌هایی را ادغام کند و با تغییر شرایط خاص و ویژه‌ای که دچار آن هستیم، آموزش‌ها را یکپارچه و منسجم ارائه دهد. می‌توان پیشنهاد داد در آینده حتی برای برخی از درس‌ها به حضور دانش‌آموز در مدرسه نیاز نیست و می‌توان آموزش‌های آنان را آنلاین و مجازی ارائه کرد.

نیاز به کار فرهنگی لیلا خسروی

امروز هم با آموزش‌های غیرحضوری و مجازی، با آسیب بزرگ نبود تعامل و گفت‌و‌گویی حضوری با اولیا و دانش‌آموز روبه‌رویم که به کار فرهنگی نیاز دارد. برای تغییر هر سلیقه‌ای باید بسترها بفرامش شود و آگاهی‌هایی به اولیا داد. خانواده‌ها باید بدانند که بچه‌ها، هنگام استفاده از گوشی‌ها و تبلت، فقط با مدرسه و کار آموزش در ارتباط نیستند. برخی از اولیا هنوز توجیه نیستند که آموزش غیرحضوری نیز آسیب‌های خود را دارد. آن‌ها در آموزش حضوری کنترل قوی و خوبی بر بچه‌ها داشتند، ولی اکنون به عنوان اینکه آموزش‌ها غیرحضوری و مجازی است، کنترل و پیگیری و همراهی خود را بچه‌ها و مدرسه سیار کم کرده‌اند و احتمالاً غافل می‌شوند.

تجهیز سخت افزاری مدرسه زهرا بالازاده

با توجه به اینکه اعلام شد معلمان و کارکنان اجرایی باید در مدرسه حاضر باشند و آموزش را ادامه دهند، رایانه‌های مدرسه را به روز کردیم، سه دستگاه لپ‌تاپ خریدیم، دو قلم نوری تهیه کردیم و دو معلم نیز در شرایط کنونی به مدرسه می‌آیند تا آموزش‌ها را از اینجا برای بچه‌ها ارائه کنند. چهار مودم نیز خریدیم و اینترنت مدرسه را بسیار ارتقا دادیم.

برای معلم و هم دانشآموز بسیار مفیدتر و جذاب‌تر است.

آسیب‌های آموزش مجازی

آسیب‌های این نوع آموزش را نمی‌توان انکار کرد. فضای بی‌انتهای مجازی می‌تواند خطرناک باشد. خانواده‌ها در این زمینه بسیار مؤثرند. هر چقدر هم مدرسه در این زمینه قوی برخورد کند، خانواده‌ها باید کنترل و نظرات خوبی بر پچه‌ها و نحوه استفاده آن‌ها از گوشی، تبلت و فضای مجازی داشته باشند. قطعاً بعضی از دانشآموزان هم که در کلاس‌های حضوری ضعف داشتند و فعال نبودند، در آموزش‌های مجازی نیز امکان فرار برای آن‌ها بیشتر فراهم می‌شود. در کلاس‌های حضوری، دانشآموزانی بودند که غیبت می‌کردند و دقیق نبودند. این موضوع در آموزش مجازی خود را شدیدتر به نمایش می‌گذارد. اگر شرایط برگزاری خوب آزمون و ارزشیابی مهیا شود، بسیاری از مشکلات کاهش می‌یابند. تداوم موفق و مستمر آموزش‌های آنلاین و مجازی به برنامه‌ریزی و امکانات مناسب و قوی نیاز دارد.

باید با انرژی مثبت برخورد کرد لیلا نیکخواه، دبیر فیزیک

هیچ آموزشی جای آموزش حضوری
رانمی گیرد
لیلی صالح‌آبادی، دبیرزیست

در هر تغییر و تحولی حکمتی می‌بینم و با آن مثبت برخورد می‌کنم. سعی کرده‌ام تدریس‌م را روحیه باشد و به دانشآموزان انرژی مثبت بدهد. از مزایای آموزش‌های مجازی این است که دانشآموزان کاملاً متکی به حضور نیستند. در آموزش‌های مجازی از همه احساس دانشآموز استفاده می‌شود و تمرکز او بالا می‌رود؛ هر چند شادابی دانشآموزان در کلاس‌های حضوری بسیار بیشتر و بالاتر است و انرژی خود را بهتر و بیشتر تخلیه می‌کند. این تخلیه انرژی خیلی به یادگیری آن‌ها کمک می‌کند. آموزش‌های مجازی، به

است. پیوند و ارتباط بین دانشآموز و معلم باید در آموزش‌های غیرحضوری به نوعی خود را نشان دهد. برای این کار تشویق و تنبیه پچه‌ها را حتی از طریق آنلاین و مجازی ترتیب داده‌ایم، به‌گونه‌ای که به نظر می‌رسد پچه‌ها مرا و من آن‌ها را می‌بینیم. پچه‌ها روح لطیفی دارند و مان باید سختی‌های کار و تدریس غیرحضوری را به پچه‌ها منتقل کنیم. مشکلات جسمی بسیاری در این شیوه آموزش متوجه معلمان است. ضعف چشم، درد گردن، اسپاسم و آرتروز از جمله آن‌هاست.

صدمه دیدن وجهه معلمی در کار آموزش مجازی به چند چیز بستگی دارد. معلم اگر توان علمی و اخلاقی خود را بروز دهد و ارتباطی خوب و قوی برقرار کند و تعامل بسیار مثبت و فعالی در عرصه آموزش فراهم کند، بستر فرهنگی نیز اصلاح می‌شود. من معلم باید خودم را با علم به جلو ببرم. این شرایط باعث ارتقای خود ما هم شده است. تدریس حضوری و بیشگی‌هایی داشت و تدریس غیرحضوری و مجازی هم و بیشگی‌ها و امتیازات خاص خود را دارد. این آموزش‌ها زمینه یادگیری و فرآگیری را برای خود معلمان نیز فراهم کرده‌اند.

به نظر من، محتواهایی را که نیاز نیست، باید در این برنامه آموزشی کاهش داد یا حتی حذف کرد. در این زمینه باید بازنگری اساسی انجام شود. آموزش‌های معلمان باید کاربردی باشند. تئوری‌ها و آموزش‌های ذهنی دیگر به درد معلمان نمی‌خورند. زمان و فرصت‌هایی که ما معلمان را درگیر کرده، بسیار زیاد است و همه وقت ما را به نوعی گرفته است، به شکلی که حتی برخی از روزها از ساعت، ۱ شب گذشته و من هنوز درگیر طراحی سؤال و بارگذاری مطلب و عکس هستم. در مجموع، این فضا و دوره و آموزش، استهلاک معلمان را نیز باعث شده است. هزینه اینترنت و بسته‌های اینترنتی که ما استفاده می‌کنیم، بسیار بالاست. مثلاً برای یک ماه، حدود ۴۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان هزینه اینترنت می‌دهیم. ۲۰ گیگ اهدایی هم به هیچ‌وجه پاسخگوی نیاز ما نیست. در نهایت، اینکه پچه‌ها را نمی‌بینیم، واقعاً دلمان تنگ می‌شود و غمگین هستیم.